

Zaaknummer: 737200

Uitkomsten haalbaarheidsonderzoek Jan Kruis museum Westerbork

Datum	20 september 2016
Behandelaar	Mylotte Huisjes afdeling Bouwen en Wonen 0593 53 94 91
Portefeuillehouder	Wethouder Bent
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad
Overleg gepleegd met	☐ financieel adviseur AZ ☐ personeelsconsulent AZ ☐ medewerker bestuur en juridische zaken AZ ☐ afdeling ☒ naam medewerker Jan Kogelman, Anja Reuvers, Fokko Meilof, Douwe van der Laan, Jan Schrotenboer, Miriam Fokkema ☐ inspraak/adviesorgaan

Vervolgprocedure

- ☐ persbericht

Toelichting

1. Aanleiding/Voorgeschiedenis

Op initiatief van de werkgroep Jan Kruismuseum is het plan ontstaan om het Jan Kruismuseum te vestigen in het voormalige gemeentehuis te Westerbork (Burg. G. van Weezelplein 10). Om dit idee verder uit te werken en te toetsen of het realiseerbaar is, is begin 2015 de werkgroep Jan Kruismuseum uitgebreid en is een onderzoek gestart naar de financiële en organisatorische consequenties voor het mogelijk vestigen van het Jan Kruismuseum in het voormalige gemeentehuis van Westerbork. Hiervoor heeft de raad in de raadsvergadering van 11 december 2014 €25.000,00 beschikbaar gesteld.

Onderzoeksvragen

Om te bepalen wat de (financiële en organisatorische) consequenties van het vestigen van het Jan Kruis museum in het voormalige gemeentehuis van Westerbork zijn, is een onderzoek gestart. De werkgroep Jan Kruis museum was opdrachtgever van het onderzoek en ook lag de verantwoordelijkheid bij hen. Wel heeft de werkgroep de volgende onderzoeksvragen van de raad meegekregen:

- *In hoeverre en op welke wijze is het Jan Kruis museum realiseerbaar in het voormalige gemeentehuis van Westerbork? (hoofdvraag)*
- *Wat zijn de kenmerken van het concept Jan Kruis museum en in hoeverre is dit concept een museaal levensvatbaar concept?*
- *Hoe kan het concept worden gefinancierd?*
- *In hoeverre is het businessmodel op korte en langere termijn financieel verantwoord?*

Belangrijke kanttekening bij het raadsbesluit is dat de werkgroep opdrachtgever is van het haalbaarheidsonderzoek en dat de verantwoordelijkheid bij hen ligt. Daarnaast is afgesproken om het onderzoek uitsluitend te richten op de locatie van het voormalige gemeentehuis van Westerbork.

Verder staat in het raadsbesluit van 11 december 2014 dat de uitkomsten van het onderzoek worden voorgelegd aan het college en op basis hiervan wordt afgewogen of het opzetten van een Jan Kruismuseum in het voormalige gemeentehuis van Westerbork realiseerbaar is. Omdat de raad het geld beschikbaar heeft gesteld voor het haalbaarheidsonderzoek wordt de raad in kennis gesteld met het besluit van het college.

2. Resultaten

De afgelopen periode heeft de werkgroep gebruikt om meerdere aspecten voor de haalbaarheid van het realiseren en in stand houden van het Jan Kruis museum in Westerbork uitvoerig uit te (laten) zoeken. De werkwijze van de werkgroep staat uitvoerig beschreven in hun rapportage en heeft onder andere tot de volgende rapporten geleid:

- Plan Jan Kruis museum door European Fun Factory, Frans Le Roux en John Croezen
- Condiëtiemeting van het gebouw door Bouwkundig Ontwerpbureau Muntinga
- Investeringsbegroting + toelichting door Bouwkundig Ontwerpbureau Muntinga
- Quicksan haalbaarheid Jan Kruis museum door ZKA Consultants

Het concept Jan Kruis museum

Het Plan Jan Kruis museum Westerbork dient als basis voor de rest van het onderzoek. Hierin staat het concept Jan Kruis museum uitgewerkt, volledig ingepast in het pand in Westerbork. Aan de hand van dit plan is er een uitgebreid onderzoek geweest naar de staat van het gebouw en de kosten die gemaakt moeten worden om het gebouw aan alle wensen en eisen voor het museum te laten voldoen. Conclusies uit het bouwkundig rapport zijn onder andere dat het gebouw op zichzelf goed is onderhouden en in goede staat verkeerd. De installaties van het gebouw zijn echter verouderd en daarom adviseert het Bouwkundig Ontwerpbureau Muntinga een ingrijpende renovatie voor een duurzame oplossing.

Om de haalbaarheid van een Jan Kruis museum in Westerbork te onderzoeken, is het ook wenselijk om de positie in de markt te verkennen. Hiervoor is door ZKA Consultants een quickscan uitgevoerd. Uit deze quickscan heeft ZKA de volgende conclusies getrokken:

- De beoogde **locatie** is uitstekend. Deze is gelegen in een regio met veel verblijfsrecreatie en op microniveau is er sprake van veel traffic door verblijfsgasten die hier langs fietsen/wandelen, komen eten/drinken of boodschappen doen. Hierdoor is er van nature veel loop langs de locatie;
- Het **gebouw** is monumentaal; heeft een karakteristiek karakter en is goed zichtbaar/herkenbaar gelegen aan de Hoofdstraat. De capaciteit van het gebouw is ruim voldoende om de geraamde bezoekersaantallen te kunnen verwerken. De indeling van het gebouw moet nog wel aangepast worden aan de nieuwe museumfunctie;
- Vanuit de beschikbare collectie en de bekendheid van Jan Kruis/Jan, Jans en de kinderen kan in principe een **breed pallet aan doelgroepen** worden aangesproken van verblijfsgasten (1,25 miljoen), Libellelezers (bereik 1,8 miljoen) en Museumkaarthouders (1,2 miljoen). Ook het beoogde levendige en interactieve **concept** kan hieraan bijdragen. Nog nadere analyse is nodig naar de meest geschikte naam voor het museum;
- Vanuit de uitgevoerde benchmark en raming komt een **realistisch bezoekersaantal** van ruim 30.000 naar voren. Om deze aantallen duurzaam te halen moet het concept voldoende onderscheidend zijn en blijvend vernieuwen. Hierbij zal er rekening mee gehouden moeten worden dat de doelgroep verouderd en jongere doelgroepen minder vertrouwd zijn met de strips/het werk van Jan Kruis en meer ingesteld zijn op bewegend beeld, 3D e.d. en minder op statische beelden/stripverhalen e.d.;
- De **exploitatie** levert volgens de eerste ramingen een klein positief saldo op van ruim € 20.000, uitgaande van een kleine vaste, betaalde staf (2,5 FTE) en veel (zeker zo'n 60-80) vrijwilligers. Dit biedt nauwelijks/geen ruimte voor de dekking van huur/kapitaallasten;
- Om het gebouw geschikt te maken om te dienen als museum is ruim € 1,4 miljoen nodig aan **investeringen**, ongeveer gelijk verdeeld naar kosten voor verbouwing en kosten voor de inrichting van de vaste expositie, horeca, winkel e.d. Deze bedragen zijn overigens exclusief de investeringskosten voor het TIP en het Papierknipkunstmuseum, die gebruik gaan maken van hetzelfde gebouw.

Financiën

Aan de hand van het rapport van Muntinga (waar uit wordt gegaan van de meest uitgebreide verbouwing) heeft ZKA Consultants de volgende investeringskosten (bestaande uit de verbouwkosten, kosten voor de gebouw gebonden technische installaties en de museale inrichting) geraamd:

Totale investeringen **€ 1.422.000,00**

Bij het plan zoals het er nu ligt, heeft ZKA Consultants de volgende exploitatiekosten geraamd:

Totale exploitatiekosten **€ 241.445,00**

Om het museum goed draaiend en levensvatbaar te houden heeft het jaarlijks financiële ondersteuning nodig. De vraag hoe dit te financieren, heeft de werkgroep nog niet kunnen beantwoorden. Wel kwam gedurende het haalbaarheidsonderzoek naar voren dat er in Nederland geen grote musea zijn die financieel geheel onafhankelijk zijn.

De werkgroep wil graag extra tijd om de financieringsmogelijkheden (voor zowel de investering als de exploitatie) uit te zoeken, maar hierdoor loopt de gemeente momenteel jaarlijks € 12.000,00 huurinkomsten mis (blijkt uit de voorjaarsnota 2016).

Naast dat het heel lastig wordt om financiering te vinden voor de verbouwings- en inrichtingskosten voor het te realiseren museum wordt ook de exploitatie onmogelijk zonder financiële ondersteuning van buitenaf. Daar komt nog bij dat er op basis van de huidige gegevens geen financiële ruimte is voor wisselexposities/vernieuwing in de komende jaren. Dit laatste is echter wel nodig om het museum levensvatbaar te houden.

3. Vervolg en communicatie

Het haalbaarheidsonderzoek vormt al voor langere tijd een blokkade voor de (langdurige) verhuur van het pand. Daarnaast wordt het lastig voor de werkgroep om het plan financieel haalbaar te maken zonder een (substantiële en structurele) bijdrage van de gemeente. Het college besluit daarom om de plannen voor een Jan Kruis museum in het voormalige gemeentehuis van Westerbork niet verder voort te zetten. De werkgroep wordt hierover ingelicht in een persoonlijk gesprek. De huidige gebruikers van het pand worden persoonlijk op de hoogte gebracht. Daarnaast wordt er (in afstemming met de werkgroep) een persbericht verstuurd.

Mocht de werkgroep elders andere mogelijkheden zien, dan moet dat kunnen. De gemeente wil hier geen stoorzender in zijn en daarom ligt een aantal stukken vertrouwelijk ter inzage bij de griffie.